

BIBLIOGRAFIA - Od czego zacząć?

Na początek zapoznać się z aktami prawnymi

- 1) Aneks do informatora maturalnego od 2010 roku. [www.oke.krakow.pl]
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2008 r. w sprawie obowiązujących utworów z j. polskiego od maja 2009 roku.
- 3) Przepisy zasad sporządzania bibliografii - są znormalizowane. Obowiązują normy:

PN-ISO 690 z lipca 2002 r. Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Zawartość, forma i struktura.

PN-ISO 690-2: 1999 r. Informacja i dokumentacja. Przypisy bibliograficzne. Dokumenty elektroniczne i ich części. Główna zmiana do poprzedniej normy to obowiązek podawania w opisie numeru **ISBN** dla książek i **ISSN** dla czasopism.

ISBN jest to Międzynarodowy Znormalizowany Numer Książki (ang. ISBN International Standard Book Number) – niepowtarzalny 13-cyfrowy identyfikator książki. Od 1 stycznia 2007 r. dodano prefiks 978. ISBN to numer zawierający informacje o kraju pochodzenia, wydawcy i o samej książce. ISBN nadawany jest w Polsce od 1974 r. Używanie ISBN w opisie bibliograficznym w Polsce rozpoczęto dopiero po ukazaniu się normy z 1982 r. Norma nie precyzuje znaków interpunkcyjnych, należy natomiast stosować je konsekwentnie.

Zapoznać się z definicjami

Bibliografia - to uporządkowany, według określonych kryteriów, spis dokumentów (książek, artykułów, dokumentów filmowych, dźwiękowych, elektronicznych).

Opis bibliograficzny - to uporządkowany zespół danych o książce (artykule, recenzji i innych dokumentach) służący do jej identyfikacji.

Literatura podmiotu - to spis dzieł literackich, filmowych i in. będących podstawą prezentacji, np. Lalka Bolesława Prusa (Aleksander Głowacki), film Pan Tadeusz Andrzeja Wajdy.

Literatura przedmiotu - to prace krytycznoliterackie (opracowania) omawiające twórczość wybranych autorów zaprezentowanych w literaturze podmiotu, np.: Edward Pieścikowski: Nad twórczością Bolesława Prusa; Barbara Kosecka. Katarzyna Kubisiowa: Lektury na ekranie, czyli mały leksykon adaptacji filmowych.

**Opisy bibliograficzne porządkujemy w grupach:
w kolejności alfabetycznej wg nazwisk autorów
lub według omawianych utworów literackich**

Opis Bibliograficzny to uporządkowany zespół danych o książce (artykule), służący do jej identyfikacji. Nowa norma dopuszcza pewną dowolność interpunkcji i wyróżnień graficznych (zmiana kroju czcionki, podkreślenia). Np. tytuł czasopisma można ująć w cudzysłów lub napisać kursywą. Kiedy piszemy referat lub przygotowujemy ustną prezentację należy zacząć od bibliografii. Obowiązuje jednak absolutna konsekwencja w raz przyjętym sposobie zapisu.

Kiedy piszemy referat lub przygotowujemy ustną prezentację należy zacząć od bibliografii. Obowiązuje jednak absolutna konsekwencja w raz przyjętym sposobie zapisu.

1. Opis bibliograficzny książki

Elementy opisu i ich kolejność:

(elementy obowiązkowe są zapisane pogrubioną czcionką, elementy nieobowiązkowe – kursywą)

1. **Autor** (nazwisko i imię lub inicjał imienia)
2. **Tytuł**
3. **Redaktor - w pracy zbiorowej; autor opracowania, tłumacz - w antologii**
4. **Oznaczenie wydania** (np. Wyd. 7)
5. **Numer tomu i jego tytuł** (w opisie pojedynczego tomu, np. T. 3 Zima)
6. **Miejsce wydania**
7. **Wydawca**
8. **Rok wydania**
9. *objętość, seria, uwagi* (pomijamy)
10. **Srony** (przy opisie fragmentu książki obowiązkowo, np. s. 210-250)
11. **nr ISBN** (po kropce, np. ISBN 978-83-01-15563-6). Przy opisie fragmentu książki, można go nie podawać.

Autor: *Tytuł książki*. Oznaczenie wydania. Miejsce wydania: Wydawca, Rok wydania. ISBN

Przykłady:

Hutnikiewicz Artur: *Młoda Polska*. Wyd.5. Warszawa : PWN, 1999. ISBN 83-01-11394-4

Prus Bolesław: *Lalka*. Wyd. 23. Warszawa : PIW, 1965. T. 1-2

Poezja polska od średniowiecza do współczesności. Wybór: Anna Rajca, Jerzy Polanicki. Wyd.

1. Warszawa: Wydaw. „Sara”, 2001. ISBN 83-7397-070-X

Historia życia prywatnego. Od Europy feudalnej do renesansu. Pod red. Georges,a Duby,go.

Wyd. 2. Warszawa : Wydaw. Ossolineum, 2005. T. 2. ISBN 83-04-04773-X (T.2)

2. Opis bibliograficzny książki – więcej niż trzech autorów

(podaje się tylko pierwszego autora i dodaje skrót „et al.” lub „i in.”)

Autor i in.: *Tytuł książki*. Oznaczenie wydania. Miejsce wydania: Wydawca, Rok wydania. ISBN

Przykład:

Głowiński M. i in.: *Słownik terminów literackich*. Wyd. 3 (dodruk). Wrocław : Wydaw. Ossolineum, 2000. s.123-128

3. Opis bibliograficzny fragmentu książki

Autor: *Tytuł książki*. Oznaczenie wydania. Miejsce wydania: Wydawca, Rok wydania. *Tytuł rozdziału*, s.

Przykłady:

Burkot Stanisław: *Wiersze Tadeusza Różewicza*. W: *Literatura polska w szkole średniej*. Pod red. Stanisława Grzeszczuka. Wyd. 4. Warszawa : WSiP, 1990, s. 438-458

Jankowiak Mieczysław: *Młodopolskie niebo*. W: *Młodopolski świat wyobraźni*. Pod red. Marii Podraży-Kwiatkowskiej. Kraków : Wydaw. WL, 1977, s. 98-133

Juliusz Słowacki: *Grób Agamemnona*. W: *Antologia Poezji Polskiej*. Wybór: Anna Rajca, Jerzy Polanicki. Wyd. 1. Warszawa: Wydaw. „Sara”, 2001, s. 181-187

4. Opis bibliograficzny czasopisma

Elementy opisu i ich kolejność:

1. Tytuł
2. Odpowiedzialność (np.: uczelnie:UJ, PAN, AP, instytucje i agencje wydawnicze: BN, „Ossolineum”, „Znak”, WSiP, „Stentor”, PWN, „Perspektywy”, „AGA Press”)
3. Wydanie (miesięcznik, kwartalnik, tygodnik)
4. Oznaczenie zeszytu (daty i / lub numery)
5. rok wyd.
6. Numer znormalizowany ISSN

Elementy opisu artykułu z czasopisma

1. Autor.
2. Tytuł artykułu
3. Tytuł czasopisma
4. Oznaczenie: rok i numery
5. strony
6. Numer znormalizowany ISSN. (przy opisie fragmentu czasopisma można go nie podawać)

Autor: *Tytuł artykułu*. „*Tytuł czasopisma*”. Rok. Nr, s.

Przykłady:

Joanna Zajkowska: *Lament*. "Cogito" 2006. nr 20, s. 52-53

Alina Biała: *Zbigniewa Herberta trylogia o etyce*. "Polonistyka" 1999. nr 4, s. 224-229

Opis bibliograficzny dokumentów elektronicznych

Internet i wydawnictwa multimedialne są pełnoprawnym źródłem informacji, opisy tych dokumentów także umieszczamy w bibliografii

5. Opis bibliograficzny filmu

Elementy opisu i ich kolejność:

1. Tytuł
2. Rodzaj dokumentu w nawiasie kwadratowym [Film, Muzyka]
3. Reżyser
4. Nośnik w nawiasie kwadratowym [VHS, DVD, CD-ROM, online]
5. Wydanie i produkcja (miejsce wydania, wydawca, prawo autorskie-copyright)
6. Tytuł fragmentu (przy opisie fragmentu dokumentu elektronicznego)
7. Warunki dostępu (dla dokumentów on-line)

Tytuł. [Film]. Reżyser [DVD]. Wydanie: Produkcja. Rok.

Przykład:

Pan Tadeusz [Film]. Reż. Andrzej Wajda [DVD]. Warszawa : Vision Film, 2000

6. Opis bibliograficzny - książka na płycie CD-ROM

Tytuł. [CD-ROM]. Edycja rok. Miejsce wydania: Wydanie, rok.

Przykład:

Encyklopedia multimedialna PWN [CD-ROM]. Edycja 1999. Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1998.

7. Opis bibliograficzny - dokument online

Tytuł. [online]. Edycja rok. [Miejsce wydania]: Portal [dostęp data]. Dostępny w Internecie: adres

(Uwaga! Wyrazy pogrubioną czcionką przepisujemy)

Przykład:

Pan Tadeusz [online]. Edycja 2001. [Bielsko-Biała] : Onet.pl. SA [dostęp 26 października 2007]. Dostępny w Internecie: <http://wiem.onet.pl>

8. Opis bibliograficzny - artykuł w czasopiśmie elektronicznym

Przykład:

Polaków portret własny. Red. Marek Rostworowski. Cz. 1 : Ilustracje. Warszawa : Wyd. Arkady, 1983. Walenty Wańkowicz: *Portret Adama Mickiewicza (1798-1855) na Judahu, 1828* [il.]. Nr il. 223

Uwagi końcowe:

- Należy pisać w sposób ciągły: od marginesu do marginesu
- Norma nie precyzuje znaków umownych (interpunkcyjnych), ale zobowiązuje do konsekwentnego stosowania przyjętego sposobu zapisu
- Przy sporządzaniu bibliograficznego opisu, informacje bierzemy z karty tytułowej i metryki książki (zamieszczonej na odwrocie strony tytułowej). Przy sporządzaniu opisów dokumentów dźwiękowych, filmowych i elektronicznych korzystamy z danych na etykiecie (pudełku)
- Długi tytuł można skrócić, podajemy w takim przypadku pierwsze wyrazy, a pominięte zaznaczamy wielokropkiem: (...). Tytułu książki nie piszemy w cudzysłowie, cudzysłów można zastosować do zapisania tytułu czasopisma
- Przy autorze pomijamy tytuły i stopnie naukowe

- Można stosować odmiany czcionki: wyróżnić autora lub tytuł utworu (czcionka pochyła, pogrubiona)
- W opisie pomija się informację o pierwszym wydaniu
- Spis dokumentów obejmować ma tylko i wyłącznie te pozycje z których rzeczywiście korzystało się przy opracowaniu tematu, a nie listę wszystkiego co z danym tematem jest związane
- Przy podawaniu portali internetowych, gazet w wersji elektronicznej itp., zaleca się upewnić, że linki do tych źródeł nie zmieniają się po jakimś czasie (np. po archiwizacji materiału) lub ewentualnie tak opisać źródło, by jego odnalezienie było możliwe nawet bez linku.
- Należy stosować układ opisu dokumentów według wzoru zamieszczonego w informatorze maturalnym

WZÓR

Imię i nazwisko
Temat
I. Literatura podmiotu
II. Literatura przedmiotu
III. Ramowy plan wypowiedzi
1. Określenie problemu
2. Kolejność prezentowanych argumentów (treści)
3. Wnioski
IV. Materiały pomocnicze
1. ....
2. ....
Odręczny podpis zdającego

Powodzenia 😊

Opracowała: mgr Maria Soska